

VAN REGENWOU TOT BERGTOP

REIS
VERHALEN

Jan W. Klijn

Voorwoord

Pa was altijd al een schrijver. Zijn passie voor woorden, zinnen, verhalen heeft hij nooit onder stoelen of banken gestoken. ‘Wie schrijft, die blijft,’ is een uitdrukking die hij in het verleden regelmatig gebruikte. ‘Die blijft’ is misschien wel de sterkste drijfveer geweest om gestalte te geven aan de verhalen die hij beleefde, en de boeken die hij schreef. Ergens in zijn schrijverij was er altijd wel een hoofdpersoon die slimmer, sterker, wijzer, anders was dan de rest.

Pa beschreef in zijn schrijversbestaan veel zakenreizen. Hij maakte heel veel mee, zo rond de wereld reizend. Personen in hun eigen cultuur ontmoetend, altijd vorsend naar een verhaal, een juist beeld van de persoon in kwestie zien te krijgen. Met het doel een pakkend, lezenswaardig verhaal over het land en de bewoners te kunnen schrijven.

Wat was nu de diepste drijfveer van pa? Als zoon dacht ik vroeger dikwijls: Pa heeft een groot verlangen om gezien en gelezen te worden. Dat is ten diepste zijn drive. Later begon ik in te zien dat zijn schrijven ook een roeping van God was. Iets waartoe hij gedrongen werd. Hij moest schrijven om tot Zijn bestemming te komen. En toch was er iets wat ik miste in mijn beeld, in mijn beleving.

Pa kreeg last van zijn hart. Er moest een pacemaker geplaatst worden om meer stabiliteit in zijn hartritme te brengen. De weken voor de ingreep was hij stil, bijna teruggetrokken. Het leek of hij zich voorbereidde om te sterven. Om God, zijn Schepper, te ontmoeten. De altijd sterk aanwezige pa was er wel, maar toen niet overduidelijk op de voorgrond. Hij was rustig,

stil, rondkijkend, zoekend naar de zingeving en kwetsbaarheid van het moment. Nu geen verhalen, maar vooral terugblikken op wat God deed in zijn leven. Hij genoot van kleine dingen, niet strevend naar grote successen. Hij was een heel andere pa, feitelijk voor ons onherkenbaar.

De operatie was voorbij, zijn lichaam begon positief te reageren. De oude pa werd zichtbaarder. En hij bekende: 'Ik had rust om te sterven, om God te ontmoeten. Ik had vrede, een wonderlijke vrede.' Zijn ogen glommen toen hij dat vertelde. Je kon zijn onuitgesproken gedachte horen: 'God is liefde, ook voor mij.' En hij vertelde dat hij veel had nagedacht over een aantal wonderlijke verhalen die hem overkomen waren, waar hij merkwaardigerwijs heelhuids uit was gekomen. Ergens, proefde ik, waren zijn ogen opengegaan. God had hem telkens bewaard, vastgehouden en geleid uit moeilijke omstandigheden waar hij zichzelf bewust of minder bewust in had terechtgebracht. Niet pa's slimheid, niet pa's kracht, maar God Zelf had hem daar uitgeholpen.

In een van die gesprekken spraken we erover hoe mooi het zou zijn om nog een boek te schrijven over die bijzondere gebeurtenissen. Maar dan wel met reflectie naar God toe. God de eer, en niet hijzelf. 'De Heer regeert,' moest het motto zijn.

En pa kreeg de kans maar ook de wens om verhalen te herschrijven. Zichzelf daarin kleiner makend, en Hem groter. Dat is Bijbels!

Pa toont daarmee aan dat een tweede kans om dingen in een juist perspectief te brengen, mogelijk is. Het verleden kun je niet terugdraaien, wel herschrijven. Daardoor zou de inhoud van dit boek weleens zo kunnen zijn dat het mensen dieper raakt dan al de andere negenendertig. Waarom? Omdat er maar Eén de eer krijgt.

En ik? Ik heb de herschreven verhalen – die ik overigens allang had gehoord – mee mogen lezen. Als door een hemelse lens. De blijdschap die dat teweegbracht, laat zich moeilijk beschrijven. Ik kan nu dubbel genieten en uitzien naar de nieuwe kleur in de volgende verhalen.

‘God had mij op het oog,’ zei pa. ‘Hij liet mij niet uit Zijn hand vallen. Daarom schrijf ik.’

Gerard, januari 2020

Inleiding

De Heer regeert, een motto dat uitleg vraagt. Wel, sommige dingen in een mensenleven zijn op het moment dat ze plaatsvonden gehuld in een mistige waas. Moest dat nu zo? Had het niet anders gekund? Waarom die ontwikkeling, dikwijls ongewenst? Kortom, talloze vragen kunnen worden gesteld. Nu, dertig, veertig, vijftig jaar later tonen die merkwaardige gebeurtenissen zich voor mijn geestesoog in andere gedaanten.

De sprong van arme, jonge werknemer uit een groot gezin tot succesvol zakelijk zelfstandig worden is uitvoerig beschreven in *Voor anker*. Op 1023 pagina's wordt daarin het gros van de gang van zaken in ruim vijftig jaar, zowel zakelijk als privé, opgesomd. Daarop terugvallen zal ik dan ook niet.

Ik ben van 1940, verkeer in mijn levensavond (2020). Het verlangen ontstond verhalen in een ander daglicht te stellen dan ten tijde van de gebeurtenissen zelf. En dan kom ik min of meer automatisch terecht op bovenstaande titel. Zonder domineesachtig te werk te zijn gegaan. Nee, ik blijf zakenman, maar wel bespeur ik bij mezelf een steeds sterkere hang om geestelijke ervaringen te delen. Trouwens, als je er oog voor mag krijgen, brengt het leven zelf die op je levenspad. In alle korte verhalen iets meer hierover!

Bij het vertellend opschrijven ga ik voor mijn doen zakelijk gul te werk. Bepaalde zaken worden uitvoeriger toegelicht dan destijds. Dit om de lezer inzicht te geven in speciale zakelijke gebeurtenissen. Dat kan ik me nu permitteren, ik hoef me zakelijk niet meer waar te maken. Die tijd is definitief gepasseerd. Immers, mijn leven is grotendeels achter de rug. Voor me bevindt zich de oneindige eeuwigheid. Dus de vraag blijft over: Waardoor kwam

je destijds in die hachelijke omstandigheden terecht? Van een sneeuwstorm tot tropische hitte in een oerwoud? Van een valutawonder, een zeer merkwaardige grensovergang, tot het plaatsen van een pacemaker? En hoe kwam je eruit?

Als hoogtepunt voor mezelf is het verhaal van de ‘door ’t oog van de naald-ervaring’ in februari 2019. Het niet gedacht overleven van zo’n gebeurtenis betekende geen afstel van eenmaal de grensovergang tussen leven en dood te passeren. Achteraf bezien was tijdelijk uitstel van het ondergaan van deze ingrijpende gebeurtenis geestelijk goed voor mij als persoon. Zo goed dat ik iedereen zo’n ervaring gun. Mede daardoor het veelzeggende, maar toch ook wel dwingende motto: De Heer regeert.

In de opbouw van de verhalen zit een zekere logica: rond de jaren zeventig van de vorige eeuw het eerste verhaal, opvolgende gebeurtenissen spelen zich weer in latere jaren af. Zo’n keuze is altijd discutabel, maar ik heb ervoor gekozen. Wel is ieder verhaal opzichzelfstaand, dus ze kunnen apart, los van elkaar, gelezen worden.

Hopelijk kunt u, na het lezen van de verhalen, mijn opvatting over de juistheid van de ernstige, tot nadenken zettende titel delen.

Veel leesplezier.

Jan W. Klijn

1

ITALIË-ETNA 1975

Ik ben op weg naar Italië. Een republiek van ruim 300.000 vierkante kilometer en 62 miljoen inwoners.¹ Onder in de laars ligt als voorvoet Sicilië, het grootste eiland in het Middellandse Zeegebied. Met ruim 5 miljoen inwoners, 1000 kilometer kustlijn, veel natuur, ruwe rotspartijen, oude dorpjes en steden en een gunstig klimaat vormt het een prachtig eiland.

Het is najaar, guur weer, de reis is heel speciaal. In een reusachtige truck met oplegger ben ik een meereizende gast van de chauffeur. Benzineschaarste in de jaren zeventig van de vorige eeuw maken deze noodgreep noodzakelijk. Het achterlaten van vrouwlief Ali met onze vier dierbare kinderen – we zouden er zes krijgen – is altijd vervelend en geeft mij een ontevreden gevoel. Eenmaal op pad zijnde wordt die stemming snel verdrongen. Nieuwe omstandigheden en indrukken zorgen daarvoor. Uitkijken, nieuwsgierig zijn naar wat voor ligt, gaat altijd al snel overheersen. Dat verdringt dan het liefdevolle, tere thuisgevoel.

Chauffeur zijn op zo'n gevaarte vraagt inzet en bekwaamheden die ik ontbeer. Die wetenschap zorgt ervoor dat ik respect heb voor de chauffeur, die schijnbaar moeiteloos de lange truck brengt waarheen hij wil. Gedurende de rit praten we honderduit, ook hij is een Giessendammer, we kennen elkaar al vanaf onze jeugd, en zaten bij elkaar op school. We rijden via rijkswegen

1 Destijds, in 1975, waren er 55 miljoen inwoners.

naar Milaan, vandaar ga ik met het openbaar vervoer in mijn een-tje verder, zo is het plan.

Italië produceert en exporteert goede kwaliteit hazelnoten en amandelen. Daarnaast exporteren ze sukade, de gekonfijte schil van de cederappel. Ik wil mijn licht gaan opsteken, kijken of ik voor mijn bedrijf betrouwbare exporteurs kan vinden met wie ik rechtstreeks zaken kan gaan doen. Zelf aankloppen en je gezicht laten zien geven over het algemeen de beste zakelijke resultaten, zo is mijn ervaring intussen. Dat ik de gelegenheid aangrijp om gelijk ook wat van dit grote, interessante land te zien, is voor mij een vanzelfsprekendheid. De Bijbel, Rome, Paulus, Romeinse soldaten, tal van historische dingen dienen zich aan in dit land. In heel Europa zijn tekenen van de eeuwen geleden overheersende macht van de Romeinen op tal van plaatsen nog zichtbaar. Gebouwen, namen en wegen stammen uit die roemruchte tijd. Veel vergane glorie. Maar in het land zelf met zijn zwartharige, fijngebouwde bewoners is daar nog veel van te zien. Daarbij is Rome voor mij de indrukwekkendste stad ter wereld. Op afstand koploper.

Maar deze reis zal ik proberen op het eiland Sicilië te komen, zo heb ik me voorgenomen. Het is een heel groot eiland met bijna 26.000 vierkante kilometer, zo'n beetje half Nederland. Ook is het bekend om de gangsterbendes, de wereldberoemde en beruchte maffia. Om die bendes is het me uiteraard niet begonnen, wel zou ik graag het natuurwonder de Etna willen zien en proeven. Op dit moment is hij weer behoorlijk actief. Hij stoot asdeeltjes uit, in de krater zelf schijnt een reusachtige vuurhaard zichtbaar te zijn. Na het zakendoen zal die beruchte vuurspuwende berg mijn hoofddoel zijn!

Na het afscheid van de chauffeur in Milaan brengt de trein me pal zuidwaarts naar de veerpont die op Sicilië vaart. Het is droog

maar somber weer, inmiddels acht uur en donker. Ik kan precies een van de laatste ponten hebben, volgens mijn berekening.

En dat blijkt te kloppen. Vanaf het station stap ik op de pont die al snel afvaart. Tegen halftien arriveer ik op het eiland, de aankomst is in de havenstad Messina. Met mijn bolle, feloranje rugzak, nieuwe schoenen met soepele zolen, mijn rode haren en een vrij lange, roodachtige baard, en gekleed in vrijetijdskleding, oog ik nu niet bepaald als een kapitaalkrchtig persoon. En dat is ook de bedoeling. Gezien de reputatie van het eiland is dit een vooraf uitgedachte vermomming. Immers, de maffia heeft een bar slechte reputatie. En hoe onderscheid je als simpele zakenman verschillen tussen wel of geen crimineel? Daarom: voorzichtigheid is de moeder van de porseleinkast, is mijn credo. Altijd, in alle omstandigheden!

Aan een riem draag ik om mijn middel een door Ali knap gefabriceerd tasje met daarin paspoort, bankcheques in USA-dollars en andere waardevolle papieren. Onzichtbaar voor derden, maar het geeft mij wel het aanzien van een licht bollend buikje. Alleen in een toilet of andere onbemande ruimtes open ik het tasje zo nodig. Het is verstandig ook op dit gebied geen onnodige risico's te nemen. Mijn portemonnee is altijd schaars met plaatselijk geld gevuld. Via een bank heb ik op voorhand guldens omgewisseld in lires.²

Na de drukte die het ontladen van een pont over het algemeen teweegbrengt, kijk ik op een plein staand speurend rond. Ik zie honderd meter verder een aantal bussen naast elkaar staan. Ze zijn divers van kleur, van groen, rood, naar beige. Dicht bij de haltes staat een groepje hangjongeren, ik tel er twaalf. Nieuwsgierig staren ze naar me. Ik loop nonchalant op hen af, met de

² Dat is een van de grote voordelen van de euro. Omwisselen is niet nodig, ook zijn er geen koersverschillen waar je rekening mee moet houden.

rechterhand in mijn broekzak. Bang ben ik niet, maar mijn hand omklemt wel de stiletto die met één vingerbeweging open te klikken is. In geval van nood schrikken personen met verkeerde bedoelingen voor het glimmende lemmet terug. Dat maakte ik een paar jaar terug mee in Marokko. Ik werd daar belaagd door vier jonge snuiters. Even week ik af van het drukke bazaarstraatje waarin ik liep, met de bedoeling om van een fraai uitzicht op de eeuwenoude, prachtige stad Marrakesh te genieten. Plotsklaps zag ik me omringd door een viertal twintigjarige kerels met verkeerde bedoelingen. Hebzucht en gewelddadigheid straalde uit hun zwarte ogen. Maar ze deinsden toch even verschrikt terug toen ik het vervaarlijke, blinkende lemmet tevoorschijn toverde, met daar achter een woedend kijkende ruige kerel, voor het oog tot aanvallen gereed. Ik draaide me onmiddellijk om en met een kort sprintje loste ik op in de voortschuifelende, nietsvermoedende voetgangers in heel het lichaam bedekkende kleding. Verbluft elkaar aankijkend bleven de overvallers met lege handen achter. Dat de aanval de beste verdediging is, werd hier weer eens ondubbelzinnig bewaarheid.

Ik slenter naar de groep toe. In mijn beste Engels informeer ik naar een goedkoop hotelletje om de nacht door te brengen. Geen rare vraag op dit tijdstip.

‘Feitelijk wil ik naar Catania,’ besluit ik, hen goed in de gaten houdend. Een klein, donker kereltje van midden twintig, de verschoten spijkerbroek die om zijn magere benen floddert zakt af, neemt het voortouw. Hij stapt uit de groep, lacht vriendelijk en wijst naar een gereedstaande bus. Boven de bestuurder brandt een flauw licht dat de naam ‘Catania’ vermeldt.

Joviaal sla ik hem op zijn benige schouder. ‘*Gracia, gracia*, bedankt, bedankt.’ Warempel, hij lijkt verlegen te worden door mijn woorden, en sloft lachend terug naar zijn maten.

Ik stap de bus binnen, de motor draait. Het is me duidelijk, de ongeschoren chauffeur wachtte met vertrek op de aankomst van de veerpont.

‘Centrum Catania,’ zeg ik hem in het Engels. Dat wordt begrepen, voor een mooi prijsje krijg ik een ticket aangereikt. Halverwege de wat haveloze bus neem ik plaats. Met een man of vijftien als passagiers is het voertuig minder dan halfvol. Na vijf minuten vertrekken we met ronkende motor.

Zo, dat is geen verkeerde oplossing, overdenk ik tevreden. Straks kan ik in Catania een hotel zoeken. Catania is een oude, nostalgische stad. Vandaar ben ik van plan om morgenochtend naar de Etna te gaan en deze te beklimmen.

Halverwege stopt de bus nog een keer, rijdt dan direct via de kustweg door naar de stad. Soms zie ik links van ons even de witte branding oplichten, dan ontnemt begroeiing dat zicht. Het is klaarblijkelijk een toeristvriendelijke, snelle verbinding met vrijwel geen tussenstops. Verder is er weinig te zien langs de donkere weg, dus ik doezel weg. In het centrum is de laatste busstop, maakte de chauffeur me bij de opstapplaats duidelijk. Het risico te lang te blijven zitten is dan ook niet aan de orde. Schuin hangend onderga ik de schommelingen van het voertuig. De rugtas staat tussen mijn voeten, het warme handvat van de stiletto rust in mijn rechterhand.

Krap twee uur later arriveren we in het centrum. Ik sper mijn ogen wijd open. Mijn dufheid door het doezelen slaat onmiddellijk om in oplettendheid. Met een *gracia* tegen de chauffeur, die knorrig knikt, beland ik met een sprongetje op de keien. Als ik buiten op het grote plein met kinderkopjes sta, kijk ik speurend rond. Stil is het niet, maar het is ook niet echt druk. Schreeuwende lichtreclames trachten hun wervend werk te doen. Voetgangers spoeden zich kriskras ergens heen. Volgens de verlichte aanwijsborden zijn er hotels voldoende.

Ook Catania is een eeuwenoude stad, ooit door Grieken gesticht. Het telt een paar honderdduizend inwoners, en is na Palermo met zijn 600.000 inwoners de grootste stad op het eiland. Rijen oude, hoge huizen met ouderwetse gevels markeren de buitengrenzen van het grote plein. Sommige zijn scheef, hangen roerloos tegen elkaar aan.

Ik slenter aandachtig rondkijkend het plein over. Dan valt mijn oog op een verlicht bord dat me aanspreekt: een hotel met twee sterretjes. Daar overnachten mag niet veel kosten, zo is mijn ervaring. Goed genoeg voor een zwerver zoals ik ben. Het hotel is dichtbij, bevindt zich in een eenrichtingsverkeerstraatje. Met vijf minuten lopen sta ik voor een wat scheef hangend, enigszins vervallen, hoog pand. Ik bestijg de brede, uitgesleten stenen trap-treden. Zelfs achter de receptie is het schemerig, zo ook in de sobere hal. Alles oogt heel gedateerd met donkerbruine kleuren.

Omgerekend voor 25 euro boek ik ongezien een eenpersoonskamer. Ik betaal vooruit aan de korzelige oude dame met loshangend, onverzorgd grijs haar achter de balie.

‘Eten? Breakfast morgenochtend?’ snauwt ze op mijn vraag. Nijdig schudt ze nee met haar gerimpelde hoofd, waardoor de plukken haar mee wiebelen. Ze draait zich half om en wijst op een lijst die achter haar hangt. Daarop staat ook in het Engels vermeld dat er in dit hotel alleen overnachtingsmogelijkheden zijn. Deemoedig het hoofd neigend om zoveel domheid knik ik begrijpend. Een grote, zware sleutel aan een houtblokje waarop het kamernummer staat, wordt me zonder woorden overhandigd. Ik neem de brede, vervelozige, krakende houten trap met een vaart.

De sombere, bijna vierkante kamer is groter dan ik vermoedde. De douche werkt nauwelijks, ik krijg er geen warm water uit. Bovendien zijn de straatjes zodanig schraal dat je amper nat wordt. Dan maar zonder wasbeurt het bed in, het is niet de eerste

keer dat me dat op reis overkomt. Goedkoop overnachten heeft zijn prijs, zo is mijn ervaring. Mat, geel licht verhult grotendeels de vervelozе kozijnen. De plankenvloer kraakt. Een wankel tafeltje met een stoel moet het interieur compleet maken. De lichtgroene, groezelige matras zakt vervaarlijk door onder het grauwwitte laken. Nog soberder is haast onmogelijk. Dat geeft me een goed gevoel. Immers, waar dient een hotelkamer in principe voor? Juist, net om te slapen. Dat luxe hotelketens daar bakken geld voor vragen kan dan zo zijn, maar als ik alleen ben, mag het wel een paar sterretjes minder. Natuurlijk moet de prijs er dan naar zijn. Zoals hier! Feitelijk maakt in zo'n armoedig onderkomen overnachten me trots: voor een koopje overnachten. Een wake-up-call probeerde ik maar niet, is feitelijk ook overbodig. Hoe laat ik ook ga slapen, zeven uur word ik altijd strijk-en-zet wakker.

Ik ga gekleed op het armetierige bed liggen met een dun kusentje onder mijn hoofd en het laken over mijn lichaam getrokken. De rugtas zet ik naast me aan het hoofdeinde. Ik bid voor de thuisblijvers, zie hun mij dierbare gezichten voor mijn geestes-oog. Ik ben moe, de dag was vol, druk en vermoeiend. Dan val ik snel en droomloos in slaap.

Om kwart over zeven loop ik weer op straat. Het is fris maar helder weer. Heel in de verte zie ik de wit getooide bergtop van de Etna. Hij strekt zich uit naar de blauwe lucht, vergezeld door een ongelijkmatige, lelijke, donkergrijze streep die mee omhoog kringelt en sterk afsteekt tegen het hemelsblauw. Achter de balie was niemand aanwezig, de sleutel heb ik neergelegd. Die zullen ze wel vinden. De buitendeur was open.

Ik loop terug naar het plein waar ik gisteravond aankwam. Ook op dit tijdstip zijn er al mogelijkheden voldoende om de inwendige mens te versterken. Een kopje koffie met twee bruine broodjes is mijn ochtendmaal. In het restaurantje zitten enkele

personen, gezellig is anders. Ze zijn knorrig en kijken chagrijnig uit hun ogen. Slecht geslapen zeker.

Ik betaal zonder fooi te geven. Dat stelt de jonge, magere bedienster met sproeten niet op prijs. Misprijzend bekijkt ze me, waarbij mijn rode baard extra aandacht krijgt. Ze haalt minachtend even haar smalle schouders op als ze wegloopt. Ja kind, dat zijn zaken die ik zelf regel, hoor. Als je vindt dat je te weinig verdient, moet je bij je baas zijn.

Ik koop in een winkeltje nog een paar sinaasappels, vermoedend dat op de flanken van de Etna wel het een en ander aan etenswaar verkrijgbaar zal zijn. Ik berg ze op in mijn rugzak.

Via een vvv-folder vond ik uit dat er een bus naar de Etna rijdt. Ditmaal is het een groenkleurige, die van gisteravond was beige. Om acht uur vertrekt hij, de chauffeur van half veertig doet joviaal. Zijn chauffeurspet hangt scheef op het zwarte krulhaar, zijn bruine ogen kijken me belangstellend aan.

Ik neem plaats op de voorste stoel dicht bij hem. De lederen zitting zit vol kloven. Het is niet druk. Behulpzaam probeert hij me informatie te verstrekken over de Etna. Ik laat hem praten, veel nieuws krijg ik niet te horen. Thuis deed ik terdege voorwerk. Door de paar woordjes Engels die hij spreekt, moeten er van zijn kant regelmatig handen en voeten aan te pas komen. Daarbij zwerft zijn blik veelvuldig naar me, waar ik niet blij van word. Op een busongeluk zit niemand te wachten, en zeker ik niet. Maar hij is een geroutineerde chauffeur en kent de weg op zijn duimpje, merk ik op. Moeiteloos stuurt hij zijn bus over de steeds smaller wordende wegjes. Het zijn steeds stiller wordende, smalle en behoorlijk stijgende wegjes. Naarmate we hoger komen, wordt de vegetatie aan weerszijden minder, randen zwart bespikkelde sneeuw in de berm dienen zich aan.

REIS VERHALEN

In *Van regenwoud tot bergtop* beschrijft Jan W. Klijn bijzondere en persoonlijke reisverhalen van een echte avonturier. De Etna beklimmen, orgels verkopen in Canada, een handelsreis naar Turkije: de auteur is een echte wereldreiziger. Hij vertelt zijn belevenissen op zo'n manier dat het lijkt alsof je er zelf bij bent. Elk verhaal heeft een christelijke boodschap van vertrouwen op God in moeilijke tijden, want de Heer regeert.

Jan W. Klijn (Groot-Amers) is een vertrouwde naam in christelijk Nederland. Ooit begonnen als marktkoopman heeft hij een groot bedrijf opgebouwd met noten en zuidvruchten.

ISBN 978 90 435 3500 7 NUR 707

9 789043 535007

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT